

Station Avelgem

Eerste station: 1869-1918

Tweede station: 1924 - heden

Architect: P. Ongenae

Telegrafische afkorting: FLG

Spoorlijnen: 83, 85

Postkaart van het eerste station Avelgem (Ref. Z01835)

Historische context

Avelgem was vroeger een belangrijk centrum voor het goedertransport tussen verschillende industriesteden zoals Gent, Kortrijk, Oudenaarde en Rijsel. In de gemeente stond er een spinnerij van het textielbedrijf Leurent, dat gevestigd was in Halluin (Frankrijk).

Op 1 juni 1869 opende de spoorwegmaatschappij *Chemin de fer de Braine-le-Comte à Courtrai* de spoorlijn tussen Kortrijk en Ronse. De spoorlijn liep door Avelgem, waar de *Société Générale d'Exploitation*, die de 77 km lange concessie tussen 's Gravenbrakel en Kortrijk exploiteerde, ook een station bouwde. Deze vennootschap werd in 1872 genationaliseerd.

Avelgem was een belangrijk spoorwegknooppunt omdat de gemeente zich ook op het traject van spoorlijn 85 bevond, die in 1885 door de Belgische Staat werd geopend. De toenmalige spoorlijn verbond Leupegem en Herzeeuw via Avelgem. De lijn was 33,8 km lang en liep tot aan de Franse grens richting Roubaix. Op 1 december 1881 werd het eerste baanvak van de lijn tussen Avelgem en Herzeeuw in gebruik genomen, en op 2 oktober 1890 het traject Avelgem - Leupegem.

Het eerste station Avelgem

Het bakstenen gebouw met hoekpilasters was een standaardtype station dat gebruikt werd door de spoorwegmaatschappij *Braine-le-Comte à Courtrai*.

Postkaart van het eerste station Avelgem (Ref. Z00204)

Het typische gebouw bestond uit één volume en telde twee verdiepingen. Het rustte onder een schilddak en was verdeeld in vijf traveeën waarvan er drie uitsprongen. In de fries werden kleine raampjes ingewerkt.

Op de zijgevel prijkte de naam van het station: Avelghem.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog, in 1917, losten acht bommenwerpers hun bommen boven het station. Ze hadden een Duitse munitietrein als doelwit. Ze misten echter, waardoor de schade beperkt bleef. In 1918, enkele weken vóór de wapenstilstand, bevond Avelgem zich nogmaals op de frontlinie. De avond van 26 oktober 1918 bombardeerden de Duitsers het dorpscentrum. Daarna vuurden ze talloze gasgranaten af tegen de burgers. De volgende dag waren de gasbombardementen nog heviger.

Ondanks de komst van Engelse troepen, zou de bevolking van Avelgem massaal bezwijken aan dodelijk gas.

Het tweede station Avelgem

Het station uit 1869 werd in 1924 heropgebouwd, weliswaar in de nieuwe traditionele wederopbouwstijl, naar ontwerp van de architect Pol Ongena. Het gebouw werd hierbij vergroot.

De constructie was 47 meter lang en meer dan 6 meter breed. In het gebouw was er een arbeiderslokaal, een EHBO-lokaal, een wachtzaal voor de derde en tweede klas, een vestibule, een grote lokettenzaal, een bureau van de ontvangsten, een kantoor voor de stationschef, een lokaal voor de kruiers en een lokaal met een telefooncabine voor de reizigers.

<https://id.erfgoed.net/afbeeldingen/335471>

Het langwerpige gebouw kreeg een pannendak. De constructie zelf is asymmetrisch. Het centrale gedeelte beslaat één verdieping. De gevel is opgetrokken uit helderrode baksteen en versierd met meerdere spekbanden uit gebouchardeerde natuursteen¹. De buitenplint bestaat uit natuursteen, eveneens gepunthamerd.

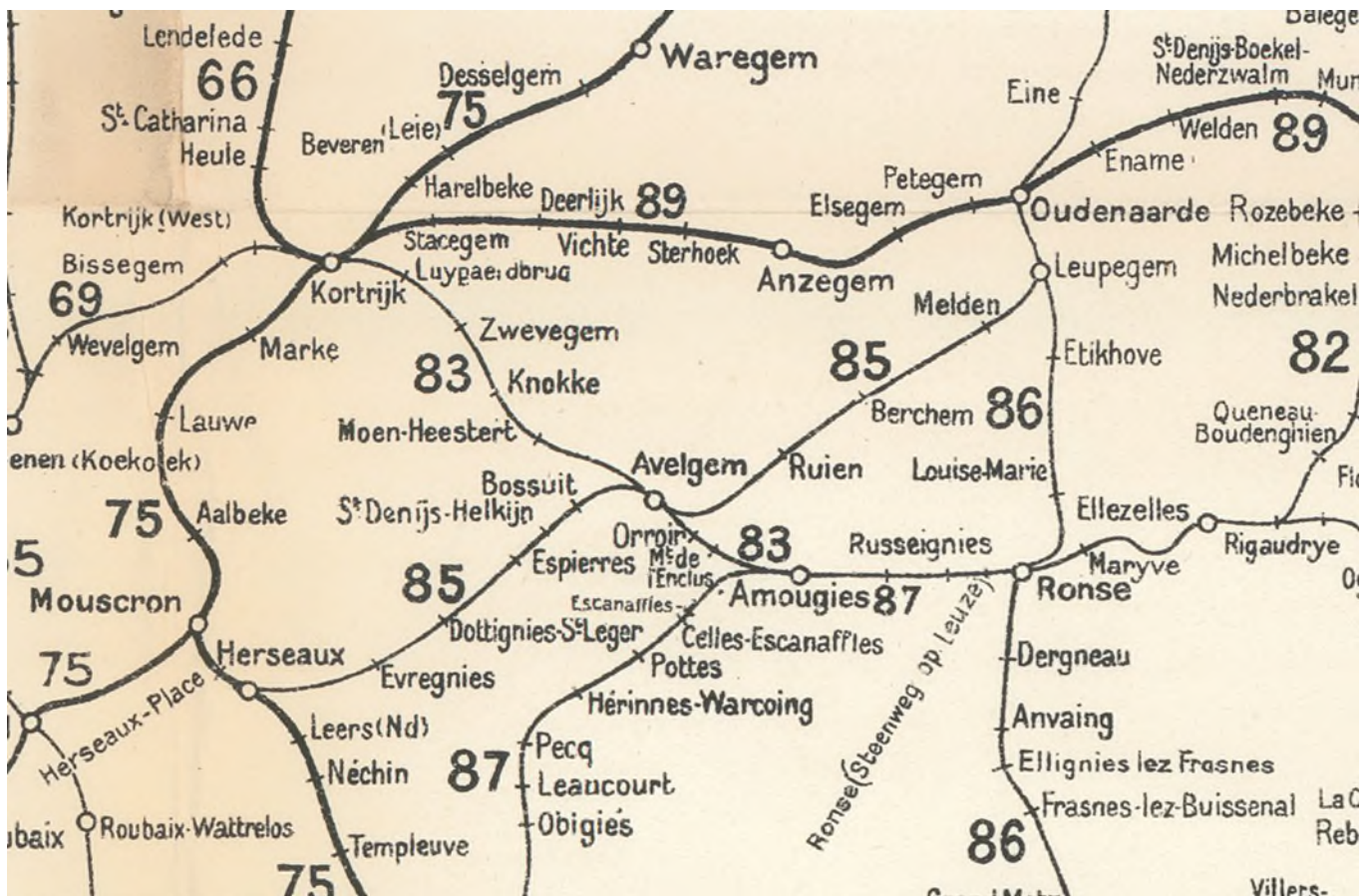
Zowel op de voor- als de zijgevel prijkt een paneel met daarop de naam 'Avelghem'.

Rechts van het centrale gebouw staat een huis met twee verdiepingen. Er is ook een bijgebouw met sanitair en lampenopslagplaats en een goederenloods. In het huis is er een eetzaal, een keuken, een wasplaats, een kolenkelder en slaapkamers.

---

¹ Boucharderen, of punthameren, is het subtiel bewerken van een oppervlak, waarbij met zachte slagen kleine stukjes worden weggebikt.

Einde van het reizigersverkeer

Kaart van het spoornet van NMBS in 1950 (Archief NMBS)

Het reizigersverkeer rond Avelgem werd in twee fasen stilgelegd.

In 1959 werden drie van de vier spoorvertakkingen gesloten voor het reizigersverkeer.

Op 2 augustus 1959 sloot een eerste sectie tussen Amengijs en Avelgem (spoorlijn 83), die daarna in 1962 werd ontmanteld.

De twee andere secties: Herzeeuw - Avelgem en Avelgem - Ruien (spoorlijn 85), sloten op dezelfde dag en werden respectievelijk in 1966 en 1984 ontmanteld.

De laatste sectie tussen Avelgem en Knokke (spoorlijn 83) sloot op 20 maart 1960 en werd datzelfde jaar nog ontmanteld.

In 1960 deed het station Avelgem de deuren dicht, maar het stationsgebouw zou, zoals we verderop nog zullen zien, gerestaureerd worden en bewaard blijven.

Goederenverkeer

Het goederenverkeer bleef nog tot in 1966 rijden op het baanvak van de spoorlijn Kortrijk - Knokke (spoorlijn 83) en tot in 1991 op de sectie tussen Kortrijk en de Bekaertfabriek in Zwevegem.

De spoorlijn werd ontmanteld in de jaren 1962-'68, met uitzondering van het baanvak Kortrijk - Zwevegem, waar de sporen tot in 2003 zijn blijven liggen.

Het goederenverkeer in Avelgem werd in 1975 finaal stopgezet.

Vandaag

Het oude stationsgebouw werd door de stad gebruikt als tijdelijk onderkomen voor het plaatselijke Rode Kruis en als atelier voor de kunstacademie GAVKA.

In 2005 werd het gebouw gedeeltelijk door de gemeente gerestaureerd in het kader van de maatregelen voor de instandhouding van hun patrimonium.

Sinds 24 september 2009 zijn zowel het station als het bijgebouw als beschermd monument opgenomen in de Inventaris Onroerend Erfgoed en zijn ze door het *Agentschap Onroerend Erfgoed* ingeschreven als architecturaal erfgoed.

Het honderdjarige stationsgebouw (bijgebouw niet meegerekend) werd in januari 2024 echter te koop gesteld! Het bijgebouw blijft eigendom van de gemeente, evenals de doorgang die de twee gebouwen van elkaar scheidt.

Catherine Walravens

December 2024

Beknopte bibliografie

Artikels: Avelgem - Gemeente gaat station verkopen, *Nieuwsblad (Het)*, 22-01-2024, BIB_J716001

Boeken : DE BOT H. *Stationsarchitectuur in België. Deel 1. 1835-1914*. Turnhout : Brepols, 2002, 240 p. BIB_A24859

Verkoopdossier stationsgebouw Avelgem, Intercommunale Leidal, 2024, 28 p., BIB_Z801838

LOISEL, F. *Annuaire spécial des chemins de fer belges (période de 1835 à 1865 inclus)*. Publié sous la direction du Cercle de la conférence des chemins de fer belges. Bruxelles : Comptoir univ. d'imprimerie et de librairie, Victor Devaux et Cie, Propriétaires-Editeurs, 1867, 829 p. BIB_C574686

LOISEL, F. *Annuaire spécial des chemins de fer belges (Années 1866 et 1867)*. Publié sous la direction du Cercle de la conférence des chemins de fer belges. Bruxelles : Comptoir univ. d'imprimerie et de librairie, Victor Devaux et Cie, Propriétaires-Editeurs, 1869, 473 p. BIB_C700407

Internet : <https://historiek.net/duitse-gasaanvallen-op-west-vlaamse-burgers/84541/>

Voor een grondiger zoekopdracht kunt u onze database raadplegen met de volgende trefwoorden:

Bibliotheekcatalogus: *Station Avelgem*

Museumcollectie: *Station Avelgem*